

Täysistunto

Tiistai 21.6.2022 klo 18.35—20.28

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 14/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 5/2020 vp, 8/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 16/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 16/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Grahn-Laasonen.

Keskustelu

19.40 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen talousvaliokunnan mietinnön 16/2022 hallituksen esitykseen, joka koskee kuluttajansuojan parantamista.

Esityksen tavoitteena on Euroopan unionin kuluttajansuojasääntöjen täytäntöönpanon valvonnan parantamiseksi ja nykyaikaistamiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin, niin kutsutun omnibusdirektiivin, kansallinen täytäntöönpano. Lisäksi tähän hallituksen esitykseen sisältyy myöskin Marinin hallitusohjelman mukaisia kirjauksia toteuttavia elementtejä siitä, että puhelin- ja kotimyyntiä rajoitetaan ja säädellään entistä tiukemmin kuluttajan suojaksi. Tälle on vahvat perusteet, eli puhelinmyynti erityisesti ikääntyneen väestön suuntaan voi olla hyvinkin aggressiivista, ja epäsuosittua se ainakin on. Meillä varmasti kaikilla on siitä kokemuksia, ja tästä on runsaasti kuluttajille tehtyä selvitystä, muun muassa Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvitys vuodelta 2020, jonka mukaan yli 80 prosenttia tähän kyselyyn vastanneista ei pitänyt puhelinmyyntiä mieluisena eikä hyödyllisenä ostotapana ja lähes 75 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että puhelinmyynti häiritsee heidän yksityisyyttään ja että puhelinmyyjät painostavat ostamaan tavaroita ja palveluita. Näin ollen katsomme, että on tarpeen säätää tiukemmin kuluttajan oikeuksista.

Talousvaliokunta pitää siis tätä hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä kuitenkin joidenkin muutoksien kera, lähinnä teknisluontoisin muutoksin, ja lisäksi tähän mietintöön sisältyy lausumaehdotus. Yksimielinen mietintö pohjalla.

Omnibusdirektiivin täytäntöönpanossa halutaan kiinnittää huomiota elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuuteen ennen koti- ja etämyyntisopimuksen tekoa. Lisäksi esityksessä lisättäisiin säännökset kuluttajan oikeudesta hinnanalennukseen tai vahingonkorvaukseen tilanteissa, joissa elinkeinonharjoittaja on rikkonut tai laiminlyönyt markkinointia tai asiakassuhdetta koskevia säännöksiä. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännök-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2022 vp

set elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan oikeuksista ja velvollisuuksista kuluttajan peruuttaessa digitaalista sisältöä tai palvelua koskevan sopimuksen.

Talousvaliokunta on asiantuntijakuulemisten perusteella todennut, ettei säännösten ehdotettu nopea voimaantulo ilman siirtymäaikaa ole sääntelyn ennakoitavuuden näkökulmasta hyväksyttävää. Tämän antaminen eduskunnalle on viivästynyt runsaasti, ja näin ollen katsomme valiokunnassa, että elinkeinonharjoittajille tulee turvata direktiivissä tarkoitettu puolen vuoden siirtymäaika, ja ehdotamme säännösten voimaantulon ajankohdaksi 1.1.2023. Eli tällainen vastaantulo haluttiin tehdä, koska esitys on viivästynyt hallituksen valmistelun viivästymisen takia.

Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan kotimyyntissä on ilmennyt ongelmia, ja erityisesti ovat nousseet esiin remonttisopimukset. Remonttisopimukset ovat usein taloudelliselta arvoltaan suuria, ja niihin liittyvät painostavat myyntimenettelyt ovat kohdistuneet erityisesti ikääntyneisiin ja muihin haavoittuvassa asemassa oleviin kuluttajiin. Valiokunta kannattaa kotimyyntiä koskevan sääntelyn tiukentamista, jolloin kuluttajalla olisi peruuttamisoikeus tilanteessa, jossa sopimus on tehty elinkeinonharjoittajan ilman kuluttajan pyyntöä tekemän kotikäynnin yhteydessä.

Puhelinmyyntisääntelyn tiukentamiseksi esityksessä on ehdotettu kirjallisen vahvistusmenettelyn käyttöönottoa puhelinmyyntissä, eli joka kerta, kun puhelinmyyjä soittaa ja tilaus syntyy, se jatkossa edellyttää vielä jälkikäteistä vahvistusmenettelyä tämän esityksen tultua hyväksytyksi ja astuttua voimaan. Vahvistusmenettelyllä halutaan edesauttaa kuluttajan mahdollisuutta tutustua paremmin saamaansa tarjoukseen ja harkita sopimuksen tekoa. Tästä vahvistusmenettelystä on myöskin kirjattu runsaasti selvennystä tuohon meidän mietintöön, eli erityisesti kiinnitetään huomiota siihen, että tämä vahvistusmenettely voidaan tehdä vaikkapa tekstiviestimenettelyllä. Tästä on tärkeää alan toimijoita ohjeistaa selkeästi, jotta menettelytavat ovat yhtenäisiä ja myöskin kuluttajan suuntaan yksinkertaisia.

Talousvaliokunnan mietinnössä on monia muitakin yksityiskohtia, joita en nyt ajanpuutteen vuoksi käy läpi tässä, mutta haluan nostaa esiin sen, että lehtialalla, jolle puhelinmyynti on tärkeä myyntikanava, tämän myötä myynnin väheneminen voi johtaa pahimmillaan sanoma- ja aikakauslehtien määrän vähenemiseen ja sitä kautta tiedonvälityksen monipuolisuuden heikentymiseen, ja tähän kiinnitimme erityistä huomiota. Valiokunnan saamista asiantuntijalausunnoissa on korostettu muun muassa elinvoimaisen median merkitystä yhteiskunnalle. Talousvaliokunta kantaa huolta esityksen vaikutuksista sivistyksellisiin oikeuksiin ja valmiuksiin kohdata hybrdivaikuttamista. Ehdotuksen mukainen sääntely voi mahdollisesti vaikuttaa negatiivisesti sanomalehtien ja aikakauslehtien lukemisen määrään, ja tämän vuoksi valiokunta edellyttää, että sääntelyn vaikutuksia seurataan tarkasti ja että esityksen vastapainoksi turvataan aikakauslehtien ja sanomalehtien asemaa muin keinoin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä paikallisten ja alueellisten lehtien toimintaedellytyksiin.

Talousvaliokunnan päätösehdotus yksimielisesti on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 1., 3. ja 5.—7. lakiehdotuksen, eduskunta hylkää hallituksen esitykseen sisältyvät 2. ja 4. lakiehdotuksen ja hylkää toimenpidealoitteen 5/2020 ja toimenpidealoitteen 8/2022.

Tähän mietintöön sisältyy seuraava lausumaehdotus, ja hyvin lyhyesti vielä: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee toimia, joilla varmistetaan riippumattoman, moniar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2022 vp

voisen mediakentän toimintaedellytykset ja kilpailukyky Suomessa sekä kansalaisten tasavertaiset mahdollisuudet saada luotettavaa tietoa ja sivistää itseään.”

Tässä tämä kokonaisuus hyvin nopeasti läpikäytynä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 14/2022 vp sisältyvien 1., 3. ja 5.—7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 14/2022 vp sisältyvien 2. ja 4. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.